

## Kuntien kuuluminen tuomiokuntiin ja kärjäkuntiin sekä raastuvan- ja kärjäoikeuksiin 1900-luvulla

**Arkistopiirin nykyisiin kärjäoikeuksiin kuuluvat kunnat ja muut kunnat, joiden arkistoa on HMA:ssa.**

Luettelossa kuvataan niiden kuntien kuuluminen tuomiokuntiin ja kärjäkuntiin (maalaiskunnat ja "uudet" kaupungit) sekä raastuvanoikeuksiin ("vanhat" kaupungit), jotka kuuluvat nykyään **HMA:n alueella sijaitsevien kärjäoikeuksien tuomiopiiriin**. Luettelossa on siten myös sellaisia kuntia, jotka eivät kuulu HMA:n arkistopiiriin, mutta joiden asiat ovat mukana HMA:ssa säilytettävissä arkistoissa TAI jotka on liitetty alueella sijaitseviin tuomiopiireihin myöhemmin. Mukana ovat nykyiset ja historialliset kunnat, ja luettelo käsittää sen ajan, jonka kunta tai kaupunki on ollut olemassa. Olennaisista muutoksista on mukana muistiinpano.

Tuomiokunta ja kärjäkunta-sarake kuvaa kuulumista tuomiokuntiin (**tk**) ja kärjäkuntiin sekä raastuvanoikeuksiin (**RO**). Joulukuussa 1993 kihlakunnanoikeudet muutettiin kärjäoikeuksiksi (**KO**). Viimeinen sarake kertoo, mikä virasto säilyttää tuomiokirja-aineistoa tällä hetkellä. Rajavuosi arkistolaitoksen ja kärjäoikeuksien välillä saattaa vaihdella aineiston mukaan. Lyhenteet viittaavat seuraaviin virastoihin:

Arkistolaitos ja muut arkistot	Kärjäoikeudet
HMA Hämeenlinnan maakunta-arkisto	EspKO Espoon kärjäoikeus
KA Kansallisarkisto	ForKO Forssa-Loimaan kärjäoikeus
JyMA Jyväskylän maakunta-arkisto	HeiKO Heinolan kärjäoikeus
MMA Mikkelin maakunta-arkisto	HelKO Helsingin kärjäoikeus
TMA Turun maakunta-arkisto	HämKO Hämeenlinnan kärjäoikeus
VMA Vaasan maakunta-arkisto	HyvKO Hyvinkään kärjäoikeus
	IkaKO Ikaalisten kärjäoikeus
TamKA Tampereen kaupunginarkisto	JämKO Jämsän kärjäoikeus
HelKA Helsingin kaupunginarkisto	LahKO Lahden kärjäoikeus
EkeSA Tammisaaren kaupunginarkisto	LohKO Lohjan kärjäoikeus
	LovKO Loviisan kärjäoikeus
	OriKO Orimattilan kärjäoikeus
	PorKO Porvoon kärjäoikeus
	RaaKO Raaseporin kärjäoikeus
	RiiKO Riihimäen kärjäoikeus
	SalKO Salon kärjäoikeus
	TamKO Tampereen kärjäoikeus
	ToiKO Toijalan kärjäoikeus
	TuuKO Tuusulan kärjäoikeus
	VanKO Vantaan kärjäoikeus

Kunta	Muutokset	Tuomiokunta ja kärjäkunta	Sijoitus
Aitolahti	Its. Messukylästä 1923, liitetty Tampereeseen 1966	<b>Pirkkalan tk:</b> Kangasala ym (1924-1960), Pirkkala (1961-1966)	1924-1966 HMA
Akaa	Liitetty 1946 Toijalaan ja Kylmäkoskeen (ym.), samanniminen kaupunki ks. Toijala	<b>Tammelan tk:</b> Urjala ym. (1891-1945)	-1945 HMA
Alastaro	-	<b>Loimaan tk:</b> Loimaa ym. (1885-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2005); <b>Forssa-Loimaan KO</b> (2006-)	-1960 TMA 1961- ForKO
Artjärvi	-	<b>Mäntsälän tk:</b> Orimattila ym. (1882-1971); <b>Orimattilan tk:</b> Orimattila ym. (1972-1993); <b>Orimattilan KO</b> (1993-)	-1950 HMA 1950- OriKO
Asikkala	-	<b>Hollolan tk:</b> Asikkala (1873-1956), Hollola ym. (1957-1993); <b>Lahden KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- LahKO
Askola	Kappeli (Porvoon mlk), its. 1896 (1914).	<b>Mäntsälän tk:</b> Mäntsälä ym. (1896-1971); <b>Orimattilan tk:</b> Orimattila ym. (1972-1993); <b>Orimattilan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- OriKO
Bromarf	Liitetty Tenholaan ja Hankoon 1977	<b>Raaseporin tk:</b> Tenhola ym. (---1959), Tammisaari ym. (1959-1977)	-1977 HMA

<b>Degerby</b>	Kappeli (Inkoo) 1863, its. 1913, liitetty Inkooseen 1946/1957	<b>Raaseporin tk:</b> Inkoo ym. (1863-1945),	-1945 HMA
<b>Eräjärvi</b>	Liitettiin Oriveteen 1972.	<b>Jämsän tk:</b> Längelmäki (1847-1971)	-1971 JyMA
<b>Espoo</b>	-	<b>Helsingin tk:</b> Espoo (1874-1959); <b>Espoon tk:</b> (1959-1993); <b>Espoon KO</b> (1993-)	-1931 HMA 1931-1960 KA 1961- EspKO
<b>Etelä-Pirkkala</b>	=Pirkkala 1922-1938		
<b>Forssa</b>	Kauppala (Tammela) 1923, kaupunki 1964	<b>Tammelan tk:</b> Tammela ym. (1923-1993); <b>Forssan KO</b> (1993-2005); <b>Forssa-Loimaan KO</b> (2006-)	1923-1958 HMA 1959- ForKO
<b>Haaga</b>	Perustettiin Helsingin maalaiskunnasta 1925, liitettiin kaupunkiin 1946	<b>Helsingin tk:</b> Helsinki (1926-1945)	1925-1931 HMA 1932-1945 KA
<b>Hangon mlk</b>	Liitetty Hangon kaupunkiin 1977.	ks. Bromarf	
<b>Hanko</b>	Perustettu 1874/1878	<b>Raaseporin tk:</b> Tenhola ym. (1874-1884); <b>Hangon RO</b> (1885-1993); <b>Raaseporin KO</b> (1993-)	-1980 HMA 1981- RaaKO
<b>Hartola</b>	-	<b>Heinolan tk:</b> Hartola (1865-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	-1958 MMA 1959- HeiKO

<b>Hattula</b>	-	<b>Janakkalan tk:</b> Hattula ym. (1846-1956); <b>Hauhon tk:</b> Hauho ym. (1957-1993); <b>Hämeenlinnan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- HämKO
<b>Hauho</b>	-	<b>Hauhon tk:</b> Hauho ym. (1891-1993); <b>Hämeenlinnan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- HämKO
<b>Hausjärvi</b>	-	<b>Janakkalan tk:</b> Vanaja ym. (1846-1909), Hausjärvi ym. (1909-1947), Riihimäki ym. (1948-1993); <b>Riihimäen KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- RiiKO
<b>Heinola</b>	-	<b>Heinolan RO</b> (1865-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	-1958 MMA 1959- HeiKO
<b>Heinolan mlk</b>	Liitettiin Heinolaan 1997.	<b>Heinolan tk:</b> Heinola (1865-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	-1958 MMA 1959- HeiKO
<b>Helsingin mlk</b>	1972 jälkeen Vantaa, Korson alue ks. Tuusula.	<b>Helsingin tk:</b> Helsinki (1874-1971)	-1931 HMA 1932-1965 KA 1966-1971 VanKO
<b>Helsinki</b>	Pohjoiset kaupunginosat 1945 asti: ks. Helsingin pitäjä, Haaga, Huopalahti, Kulosaari, Oulunkylä.	<b>Helsingin RO</b> (- - -1993); <b>Helsingin KO</b> (1993-)	-1880 HeiKA 1881-1960 KA 1961- HeiKO
<b>Hollola</b>	-	<b>Hollolan tk:</b> Hollola ym. (1873-1993); <b>Lahden KO</b> (1993-)	"-1960 HMA 1961- LahKO "
<b>Honkajoki</b>	-	<b>Ikaalisten tk:</b> Kankaanpää ym. (1877-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-)	-1970 TMA 1971- IkaKO

<b>Humppila</b>	-	<b>Tammelan tk:</b> Jokioinen ym. (1894-1952), Tammela ym. (1953-1993); <b>Forssan KO</b> (1993-)	1923-1959 HMA 1959- ForKO
<b>Huopalahti</b>	Its. Helsingin maalaiskunnasta 1926, liitetty Helsingin kaupunkiin 1946.	<b>Helsingin tk:</b> Helsinki (1926-1930)	1926-1946 HMA
<b>Hyvinkää</b>	Kauppala (Hyvinkään mlk) 1926, kaupunki 1960.	<b>Helsingin tk:</b> Nurmijärvi ym. (1926-1937); <b>Tuusulan tk:</b> Hyvinkää (1937-1960); <b>Hyvinkään tk:</b> (1960-1993); <b>Hyvinkään KO</b> (1993-)	-1931 HMA 1932-1937 KA 1937-1959 HMA 1959- HyvKO
<b>Hyvinkään mlk.</b>	Its. Hausjärvestä ja Nurmijärvestä 1917; liitetty Hyvinkään kaupunkiin 1969.	<b>Helsingin tk:</b> Nurmijärvi ym. (1926-1937); <b>Tuusulan tk:</b> Hyvinkää (1937-1960); <b>Hyvinkään tk:</b> (1960-1969)	-1931 HMA 1932-1937 KA 1937-1959 HMA 1959-1969 HyvKO
<b>Hämeenkoski</b>	Ks. Koski HI		
<b>Hämeenkyrö</b>	-	<b>Ikaalisten tk:</b> Hämeenkyrö ym. (1877-1955), Ikaalinen ym. (1956-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-)	-1970 TMA 1971- IkaKO
<b>Hämeenlinna</b>	-	<b>Hämeenlinnan RO:</b> (1666-1993); <b>Hämeenlinnan KO:</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- HämKO
<b>Hämeenlinnan mlk</b>	Liitetty Hämeenlinnaan (ja Vanajaan ja Renkoon) 1948.	<b>Janakkalan tk:</b> Hattula ym. (1846-1948)	-1948 HMA

<b>Ikaalinen</b>	-	<b>Ikaalisten tk:</b> Ikaalinen ym. (1877-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-)	-1970 TMA 1971- IkaKO
<b>Inkoo</b>	-	<b>Raaseporin tk:</b> Inkoo ym. (---1959), Tammisaari ym. (1959-1993); <b>Raaseporin KO</b> (1993-)	-1980 HMA 1981- RaaKO
<b>Janakkala</b>	-	<b>Janakkalan tk:</b> Vanaja ym. (1846-1909), Hausjärvi ym. (1909-1947), Riihimäki ym. (1948-1993); <b>Riihimäen KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- RiiKO
<b>Jokioinen</b>	-	<b>Tammelan tk:</b> Jokioinen ym. (1894-1952), Tammela ym. (1953-1993); <b>Forssan KO</b> (1993-)	1923-1959 HMA 1959- ForKO
<b>Joutsa</b>	-	<b>Heinolan tk:</b> Joutsa ym. (1865-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	-1958 MMA 1959- HeiKO
<b>Juupajoki</b>	lts. Orivedestä 1913	<b>Ruoveden tk:</b> Orivesi ym. (1914-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	1914-1977 HMA 1977- TamKO
<b>Jämijärvi</b>	-	<b>Ikaalisten tk:</b> Ikaalinen ym. (1877-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-)	-1970 TMA 1971- IkaKO
<b>Jämsä</b>	-	<b>Jämsän tk:</b> Jämsä ym. (1847-1993); <b>Jämsän KO</b> (1993-)	-1959 JyMA 1960- JämKO
<b>Järvenpää</b>	Kauppala (Tuusula) 1951, kaupunki 1967.	<b>Tuusulan tk:</b> Tuusula ym. (1951-1993); <b>Tuusulan KO</b> (1993-)	1951-1974 HMA 1975- TuuKO
<b>Kalvola</b>	-	<b>Janakkalan tk:</b> Sääksmäki ym. (1846-1950); <b>Toijalan tk:</b> (1950-1993); <b>Hämeenlinnan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961-1993 ToiKO 1993- HämKO

<b>Kangasala</b>	-	<b>Pirkkalan tk:</b> Kangasala ym (1875-1960), Pirkkala (1961-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	-1977 HMA 1977- TamKO
<b>Kankaanpää</b>	-	<b>Ikaalisten tk:</b> Kankaanpää ym. (1877-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-)	-1970 TMA 1971- IkaKO
<b>Karinainen</b>	Liitettiin Pöytyään 2005.	<b>Loimaan tk:</b> Marttila ym. (1885-1955), Loimaa ym. (1956-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2004)	-1960 TMA 1961-2004 ForKO
<b>Karjaa</b>	Kauppala (Karjaan mlk) 1930, kaupunki 1977.	<b>Raaseporin tk:</b> Karjaa ym. (1930-1959), Tammisaari ym. (1959-1993); <b>Raaseporin KO</b> (1993-)	-1980 HMA 1981- RaaKO
<b>Karjaan mlk</b>	Liitetty Karjaaseen 1969.	<b>Raaseporin tk:</b> Karjaa ym. (---1959), Tammisaari ym. (1959-1969)	-1969 HMA
<b>Karjalohja</b>	-	<b>Raaseporin tk:</b> Karjalohja ym. (1813-1959); <b>Lohjan tk:</b> (1959-1993); <b>Lohjan KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- LohKO
<b>Karkkila</b>	Kauppala (Pyhäjärvi) 1932, kaupunki 1977.	<b>Lohjan tk:</b> Vihti ym. (1933-1959), Lohja ym. (1959-1993); <b>Lohjan KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- LohKO
<b>Karkku</b>	Liitettiin 1973 Vammalaan.	<b>Tyrvään tk:</b> Karkku ym. (1885-1955), Tyrvää ym. (1956-1993); <b>Vammalan KO</b> (1993-2003); <b>Tampereen KO</b> (2003-)	-1960 TMA 1961-1972 TamKO
<b>Karvia</b>	-	<b>Ikaalisten tk:</b> Kankaanpää ym. (1877-1955), Parkano ym. (1956-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-)	-1970 TMA 1971- IkaKO

<b>Kauniainen</b>	Kauppala (Espoo) 1921, kaupunki 1972.	<b>Helsingin tk:</b> Espoo (1922-1959); <b>Espoon tk:</b> Espoo (1959-1993); <b>Espoon KO</b> (1993-)	1922-1931 HMA 1931-1960 KA 1961- EspKO
<b>Keikyä</b>	Yhdistyi Kiikan kanssa Äetsäksi 1981.	<b>Tyrvään tk:</b> Huittinen ym. (1885-1976); <b>KOkemäen tk:</b> Huittinen ym. (1977-1980)	-1960 TMA 1961-1976 KokKO 1977-1980 TamKO
<b>Kerava</b>	Kauppala (Tuusula) 1923, kaupunki 1970.	<b>Helsingin tk:</b> Tuusula (1925-1937); <b>Tuusulan tk:</b> Tuusula (1937-1993); <b>Tuusulan KO</b> (1993-)	1925-1931 HMA 1932-1937 KA 1937-1974 HMA 1974- TuuKO
<b>Kihniö</b>	Its. Parkanosta 1920.	<b>Ikaalisten tk:</b> Parkano ym. (1920-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-)	-1970 TMA 1971- IkaKO
<b>Kiikka</b>	Yhdistyi Keikyän kanssa Äetsäksi 1981.	<b>Tyrvään tk:</b> Tyrvää ym. (1885-1980); <b>Vammalan KO</b> (1993-2003); <b>Tampereen KO</b> (2003-)	-1960 TMA 1961- TamKO
<b>Kirkkonummi</b>	-	<b>Lohjan tk:</b> KirkKOnummi (---1959); <b>Raaseporin tk.</b> <b>KirkKOnummi</b> (1959-1993); <b>Raaseporin KO</b> (1993-)	-1980 HMA 1981- RaaKO
<b>Koijärvi</b>	Its. Urjalasta 1924, liitetty Forssaan ja Urjalaan 1969.	<b>Tammelan tk:</b> Urjala ym. (1891-1950); <b>Toijalan tk:</b> (1950-1969)	1924-1959 HMA 1960-1969 ToiKO
<b>Koski HI</b>	-	<b>Hauhon tk:</b> Lammi ym. (1891-1956); <b>Hollolan tk:</b> Hollola ym. (1957-1993); <b>Lahden KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- LahKO

<b>Koski TI</b>	-	<b>Loimaan tk:</b> Marttila ym. (1885-1955), Loimaa ym. (1956-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2005); <b>Forssa-Loimaan KO</b> (2006-)	-1960 TMA 1961- ForKO
<b>Kuhmalahti</b>	-	<b>Hauhon tk:</b> Pälkäne ym. (1891-1924); <b>Luopioinen (1925-1993); Pirkanmaan KO (1993-1995); Tampereen KO (1995-)</b>	-1960 HMA 1961-1993 HämKO 1993- TamKO
<b>Kuorevesi</b>	Liitettiin Jämsään 2001.	<b>Jämsän tk:</b> Längelmäki ym. (1847-1922); <b>Ruoveden tk:</b> Ruovesi ym. (1923-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-2000)	-1922 JyMA 1923-1977 HMA 1978-2000 TamKO
<b>Kuru</b>	-	<b>Ruoveden tk:</b> Kuru ym. (1875-1972); <b>Ylöjärvi ym. (1973-1993); Pirkanmaan KO (1993-1995); Tampereen KO (1995-)</b>	-1977 HMA 1978-2000 TamKO
<b>Kylmäkoski</b>	-	<b>Tammelán tk:</b> Urjala ym. (1846-1950); <b>Toijalan tk:</b> (1950-1993); <b>Toijalan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- ToiKO
<b>Kärkölä</b>	-	<b>Hollolan tk:</b> Hollola ym. (1873-1993); <b>Lahden KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- LahKO
<b>Lahti</b>	Kauppala (Hollola) 1878, kaupunki 1905.	<b>Lahden RO</b> (1908-1993); <b>Lahden KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- LahKO
<b>Lammi</b>	-	<b>Hauhon tk:</b> Lammi ym. (1891-1956); <b>Hollolan tk:</b> Hollola ym. (1957-1993); <b>Hämeenlinnan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961-1993 LahKO 1993- HämKO

Lapinjärvi	-	<b>Itin tk:</b> Lapinjärvi ym. (1875-1974); <b>Porvoon tk:</b> (Lapinjärvi ym. (1975-1984); <b>Loviisan tk:</b> (1984-1993); <b>Loviisan KO</b> (1993-)	-1960 MMA 1961-1974 PorKO 1975- LovKO
Leivonmäki	-	<b>Heinolan tk:</b> Joutsa ym. (1865-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	-1958 MMA 1959- HeiKO
Lempäälä	-	<b>Pirkkalan tk:</b> Lempäälä (1875-1960), Pirkkala (1961-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	-1977 HMA 1978- TamKO
Liljendal	-	<b>Porvoon tk:</b> Pernaja ym. (1857-1974); <b>Porvoo ym. (1975-1984); Loviisan tk: (1984-1993); Loviisan KO (1993-)</b>	-1959 HMA 1961-1984 PorKO 1984- LovKO
Lohja	-	<b>Lohjan tk:</b> Lohja ym. (---1993); <b>Lohjan KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- LohKO
Loimaa	Kauppala (Loimaan kunta) 1921, kaupunki 1969.	<b>Loimaan tk:</b> Loimaa ym. (1921-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2005); <b>Forssa-Loimaan KO</b> (2006-)	-1960 TMA 1961- ForKO
Loimaan kunta	Liitettiin Loimaaseen 2005.	<b>Loimaan tk:</b> Loimaa ym. (1885-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2004)	-1960 TMA 1961-2004 ForKO
Loppi	-	<b>Janakkalan tk:</b> Loppi ym. (1846-1956); <b>Janakkala ym. (1957-1993); Riihimäen KO (1993-)</b>	-1959 HMA 1959- RiiKO
Loviisa	-	<b>Loviisan RO</b> (1748-1949) ja maistraatti (1748-1984)	-1949 HMA 1949- LovKO
Luhanka	-	<b>Heinolan tk:</b> Joutsa ym. (1865-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	-1958 MMA 1959- HeiKO

<b>Luopioinen</b>	-	<b>Hauhon tk:</b> Hauho ym. (1891-1924); <b>Luopioinen (1925-1993); Hämeenlinnan KO (1993-)</b>	-1960 HMA 1961- HämKO
<b>Längelmäki</b>	Liitettiin Oriveteen ja Jämsään 2007.	<b>Jämsän tk:</b> Längelmäki (1847-1971); <b>Ruoveden tk:</b> Orivesi ym. (1972-1993); <b>Pirkanmaan KO (1993-1995); Tampereen KO (1995-2006)</b>	-1971 JyMA 1972-1977 HMA 1978-2006 TamKO
<b>Marttila</b>	-	<b>Loimaan tk:</b> Marttila ym. (1885-1955), Loimaa ym. (1956-1993); <b>Loimaan KO (1993-2005); Forssa-Loimaan KO (2006-)</b>	-1960 TMA 1961- ForKO
<b>Mellilä</b>	-	<b>Loimaan tk:</b> Loimaa ym. (1885-1993); <b>Loimaan KO (1993-2005); Forssa-Loimaan KO (2006-)</b>	-1960 TMA 1961- ForKO
<b>Messukylä</b>	Liitetty Tampereeseen 1947.	<b>Pirkkalan tk:</b> Kangasala ym (1875-1947)	-1947 HMA
<b>Metsämaa</b>	Liitettiin Loimaan kuntaan 1976.	<b>Loimaan tk:</b> Loimaa ym. (1885-1975)	-1960 TMA 1961-1975 ForKO
<b>Mouhijärvi</b>	-	<b>Tyrvään tk:</b> Karkku ym. (1885-1955), Tyrvää ym. (1956-1993); <b>Vammalan KO (1993-2003); Tampereen KO (2003-)</b>	-1960 TMA 1961- TamKO
<b>Myrskylä</b>	-	<b>Mäntsälän tk:</b> Myrskylä (1883-1953); <b>Porvoon tk:</b> Pernaja ym. (1954-1959), Porvoo ym. (1959-1993); <b>Porvoon KO (1993-)</b>	-1959 HMA 1960- PorKO

<b>Mäntsälä</b>	-	<b>Mäntsälän tk:</b> Mäntsälä ym. (1877-1971); <b>Orimattilan tk:</b> Orimattila ym. (1972-1993); <b>Orimattilan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- OriKO
<b>Mänttä</b>	Its. Vilppulasta 1922, kauppala 1948, kaupunki 1973.	<b>Ruoveden tk:</b> Ruovesi ym. (1922-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-2000)	1922-1977 HMA 1978- TamKO
<b>Mäntyharju</b>	-	<b>Mäntyharjun tk:</b> Mäntyharju (1862-1974); <b>Mikkelin tk:</b> Mäntyharju (1975-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	-1957 MMA 1958- HeiKO
<b>Nastola</b>	-	<b>Hollolan tk:</b> Hollola ym. (1873-1993); <b>Lahden KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- LahKO
<b>Nokia</b>	Its. Pirkkalan jaossa 1922 nimellä Pohjois-Pirkkala. Kauppala 1937, kaupunki (Nokia) 1977.	<b>Pirkkalan tk:</b> Pirkkala (1922 - 1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	-1977 HMA 1978- TamKO
<b>Nummi</b>	Yhdistyi Pusulan kanssa Nummi-Pusulaksi 1981.	<b>Lohjan tk:</b> Lohja ym. (---1928), Nummi & Pusula (1929-1959); <b>Lohja ym. (1959-1980)</b>	-1959 HMA 1960-1980 LohKO
<b>Nummi-Pusula</b>	Nummi ja Pusula yhdistyivät 1981.	ks. Nummi ja Pusula; <b>Lohjan tk:</b> (1981-1993); <b>Lohjan KO</b> (1993-)	1981- LohKO
<b>Nurmijärvi</b>	-	<b>Helsingin tk:</b> Nurmijärvi (1874-1937); <b>Tuusulan tk:</b> Hyvinkää ym. (1937-1960); <b>Hyvinkään tk:</b> (1960-1993); <b>Hyvinkään KO</b> (1993-)	-1931 HMA 1932-1937 KA 1937-1959 HMA 1960- HyvKO

<b>Orimattila</b>	-	<b>Mäntsälän tk:</b> Orimattila ym. (1882-1959), Mäntsälä ym. (1959-1971); <b>Orimattilan tk:</b> (1972-1993); <b>Orimattilan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- OriKO
<b>Oripää</b>	-	<b>Loimaan tk:</b> Pöytyä ym. (1885-1955), Loimaa ym. (1956-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2005); <b>Forssa-Loimaan KO</b> (2006-)	-1960 TMA 1961- ForKO
<b>Orivesi</b>	-	<b>Ruoveden tk:</b> Orivesi ym. (1877-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	-1977 HMA 1978- TamKO
<b>Oulunkylä</b>	Its. Helsingin maalaiskunnasta 1921, liitettiin Helsingin kaupunkiin 1946.	<b>Helsingin tk:</b> Helsinki ym. (1926-1945)	1926-1931 HMA 1932-1945 KA
<b>Parkano</b>	-	<b>Ikaalisten tk:</b> Parkano ym. (1894-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-)	-1970 TMA 1971- IkaKO
<b>Pernaja</b>	-	<b>Porvoon tk:</b> Pernaja ym. (1857-1959), Porvoo ym. (1959-1984); <b>Loviisan tk:</b> (1984-1993); <b>Loviisan KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960-1984 PorKO 1984- LovKO
<b>Pertunmaa</b>	Muodostui 1929 Hartolan ja Mäntyharjun osista.	<b>Mäntyharjun tk:</b> Pertunmaa (1929-1966), Ristiina ym. (1967-1974); <b>Mikkelin tk:</b> Ristiina ym. (1975-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	1929-1957 MMA 1958-1993 MikKO 1993- HeiKO
<b>Pirkkala</b>	Huom. sis. Nokian vuoteen 1921 asti.	<b>Pirkkalan tk:</b> Kangasala (1875-1960), Pirkkala (1961-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	-1977 HMA 1978- TamKO

<b>Pohja</b>	-	<b>Raaseporin tk:</b> Tenhola ym. (1813-1954), Karjaa (1954-1959); <b>Tammisaari ym. (1959-1993);</b> <b>Tammisaaren KO (1993-)</b>	-1980 HMA 1981- RaaKO
<b>Pohjaslahti</b>	Its. Ruovedestä 1940, liitetty Vilppulaan ja Virtoihin 1973.	<b>Ruoveden tk:</b> Ruovesi ym. (1940-1972)	1940-1972 HMA
<b>Pohjois-Pirkkala</b>	= Nokia 1922-1938.	ks. Nokia	
<b>Pornainen</b>	-	<b>Porvoon tk:</b> Porvoo ym. (---1993); <b>Porvoon KO (1993-)</b>	-1959 HMA 1960- PorKO
<b>Porvoo</b>	-	<b>Porvoon RO (---1992); Porvoon tk:</b> (1992-1993); <b>Porvoon KO (1993-)</b>	-1960 HMA 1961- PorKO
<b>Porvoon mlk.</b>	Yhdistyi Porvoon kaupungin kanssa 1997.	<b>Porvoon tk:</b> Porvoo ym. (---1993); <b>Porvoon KO (1993-1997)</b>	-1959 HMA 1960-1997 PorKO
<b>Pukkila</b>	-	<b>Mäntsälän tk:</b> Mäntsälä ym. (1877-1971); <b>Orimattilan tk:</b> Orimattila ym. (1972-1993); <b>Orimattilan KO (1993-)</b>	-1960 HMA 1961- OriKO
<b>Punkalaidun</b>	-	<b>Tyrvään tk:</b> Huittinen ym. (1885-1976), Tyrvää ym. (1977-1993); <b>Vammalan KO (1993-2003);</b> <b>Tampereen KO (2003-)</b>	-1960 TMA 1961- TamKO
<b>Pusula</b>	Yhdistyi Nummen kanssa Nummi-Pusulaksi 1981.	<b>Lohjan tk:</b> Lohja ym. (---1928), Nummi & Pusula (1929-1959); <b>Lohja ym. (1959-1980)</b>	-1959 HMA 1960-1980 LohKO

<b>Pyhtää</b>	-	<b>litin tk:</b> Lapinjärvi ym. (1875-1974); <b>Porvoon tk:</b> Lapinjärvi ym. (1975-1984); <b>Loviisan tk:</b> (1984-1993); <b>Loviisan KO</b> (1993-)	-1960 MMA 1961-1974 PorKO 1975- LovKO
<b>Pyhäjärvi</b>	Liitetty Karkkilaan 1969.	<b>Lohjan tk:</b> Vihti ym. (1807-1968)	-1959 HMA 1960-1968 LohKO
<b>Pälkäne</b>	-	<b>Hauhon tk:</b> Pälkäne ym. (1891-1956), Luopioinen ym. (1957-1993); <b>Hämeenlinnan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- HämKO
<b>Pöytyä</b>	-	<b>Loimaan tk:</b> Pöytyä ym. (1885-1955), Loimaa ym. (1956-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2005); <b>Forssa-Loimaan KO</b> (2006-)	-1960 TMA 1961- ForKO
<b>Renko</b>	-	<b>Janakkalan tk:</b> Loppi ym. (1846-1956); <b>Hauhon tk:</b> Hauho ym. (1957-1993); <b>Hämeenlinnan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- HämKO
<b>Riihimäki</b>	Kauppalaksi (Hausjärvi) 1922, kaupunki 1960.	<b>Janakkalan tk:</b> Hausjärvi ym. (1922-1949), Riihimäki ym. (1950-1959); <b>Riihimäen KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- RiiKO
<b>Ruotsinpyhtää</b>	-	<b>litin tk:</b> Lapinjärvi ym. (1875-1974); <b>Porvoon tk:</b> Lapinjärvi ym. (1975-1984); <b>Loviisan tk:</b> (1984-1993); <b>Loviisan KO</b> (1993-)	-1960 MMA 1961-1974 PorKO 1975- LovKO
<b>Ruovesi</b>	-	<b>Ruoveden tk:</b> Ruovesi ym. (1875-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-2000)	-1977 HMA 1978- TamKO

<b>Sahalahti</b>	-	<b>Hauhon tk:</b> Pälkäne ym. (1891-1956), Luopioinen ym. (1957-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	-1960 HMA 1961-1993 HämKO 1993- TamKO
<b>Sammatti</b>	-	<b>Raaseporin tk:</b> Karjalohja ym. (---1959), Lohjan tk: (1959-1993); <b>Lohjan KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- LohKO
<b>Sipoo</b>	-	<b>Porvoon tk:</b> Sipoo ym. (1865-1959), Porvoo ym. (1959-1993); <b>Porvoon KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- PorKO
<b>Siuntio</b>	-	<b>Lohjan tk:</b> KirkKOnummi ym. (---1959); <b>Raaseporin tk.</b> <b>KirkKOnummi</b> (1959-1980)	-1980 HMA 1981- RaaKO
<b>Snappertuna</b>	Kappeli (Karjaa), oma pitäjä 1915; liitetty Tammisaareen ja Karjaaseen 1977.	<b>Raaseporin tk:</b> Karjaa ym. (---1959), Tammisaari ym. (1959-1976)	-1976 HMA
<b>Somerniemi</b>	Liitetty Someroon 1977.	<b>Tammelán tk:</b> Somero ym. (1891-1976)	-1958 HMA 1959-1976 ForKO
<b>Somero</b>	-	<b>Tammelán tk:</b> Somero ym. (1891-1993); <b>Salon KO</b> (1993-)	-1958 HMA 1959- ForKO
<b>Suodenniemi</b>	Its. Mouhijärvestä 1916, liitettiin 2007 Vammalaan.	<b>Tyrvään tk:</b> Karkku ym. (1885-1923), Lavia ym. (1924-1993); <b>Vammalan KO</b> (1993-2003); <b>Tampereen KO</b> (2003-)	-1960 TMA 1961-2006 TamKO
<b>Suoniemi</b>	Liitetty Nokiaan ja Hämeen lääniin 1973.	<b>Tyrvään tk:</b> Karkku ym. (1885-1955), Tyrvää ym. (1956-1972)	-1972 TMA

<b>Sysmä</b>	-	<b>Heinolan tk:</b> Sysmä (1865-1993); <b>Heinolan KO</b> (1993-)	-1958 MMA 1959- HeiKO
<b>Sääksmäki</b>	Liitetty Valkeakoskeen 1973.	<b>Janakkalan tk:</b> Sääksmäki (1891-1950); <b>Toijalan tk:</b> (1950-1960)	-1960 HMA 1961-1972 ToiKO
<b>Tammela</b>	-	<b>Tammelan tk:</b> Tammela ym. (1891-1993); <b>Forssan KO</b> (1993-)	-1958 HMA 1959- ForKO
<b>Tammisaaren mlk</b>	Liitettiin Tammisaaren kaupunkiin 1977.	<b>Raaseporin tk:</b> Tenhola ym. (----1959), Tammisaari ym. (1959-1976)	-1976 HMA
<b>Tammisaari</b>	-	<b>Tammisaaren RO</b> (---1980); <b>Raaseporin tk:</b> Tammisaari ym. (1980-1993); <b>Tammisaaren KO</b> (1993-)	-1980 EkeSA 1980 (7-12) HMA 1981- RaaKO
<b>Tampere</b>	-	<b>Tampereen RO</b> (---1993); <b>Tampereen KO</b> (1993-)	-1977 TamKA 1978- TamKO
<b>Tarvasjoki</b>	-	<b>Loimaan tk:</b> Marttila ym. (1885-1955), Loimaa ym. (1956-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2005); <b>Forssa-Loimaan KO</b> (2006-)	-1960 TMA 1961- ForKO
<b>Teisko</b>	Liitetty Tampereeseen 1972.	<b>Ruoveden tk:</b> Kuru ym. (1875-1971)	-1971 HMA
<b>Tenhola</b>	Liitetty Tammisaareen 1993.	<b>Raaseporin tk:</b> Tenhola ym. (---1959), Tammisaari ym. (1959-1992)	-1980 HMA 1981-1992 RaaKO

<b>Toijala</b>	Kauppala 1946, kaupunki 1977, ks. Akaa. 2007 lähtien yhdistetty Viialan kanssa Akaan kaupungiksi.	<b>Tammelan tk:</b> Urjala ym. (1946-1950); <b>Toijalan tk:</b> (1950-1993); <b>Toijalan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- ToiKO
<b>Tottijärvi</b>	Liitettiin Nokiaan 1976.	<b>Pirkkalan tk:</b> Lempäälä (1875-1960), Pirkkala (1961-1975)	-1975 HMA
<b>Tuulos</b>	-	<b>Hauhon tk:</b> Hauho ym. (1891-1960)	-1960 HMA 1961- HämKO
<b>Tuusula</b>	-	<b>Helsingin tk:</b> Tuusula (1874-1937); <b>Tuusulan tk:</b> Tuusula (1937-1993); <b>Tuusulan KO</b> (1993-)	-1931 HMA 1932-1937 KA 1937-1974 HMA 1974- TuuKO
<b>Tyrväntö</b>	Liitetty Hattulaan 1971.	<b>Janakkalan tk:</b> Hattula ym. (1846-1956); <b>Hauhon tk:</b> (1957-1970)	-1960 HMA 1961-1970 HämKO
<b>Tyrvää</b>	Liitettiin 1973 Vammalaan.	<b>Tyrvään tk:</b> Tyrvää ym. (1885-1972)	-1960 TMA 1961-1972 TamKO
<b>Urjala</b>	-	<b>Tammelan tk:</b> Urjala ym. (1846-1950); <b>Toijalan tk:</b> (1950-1993); <b>Toijalan KO</b> (1993-)	-1960 HMA 1961- ToiKO
<b>Valkeakoski</b>	Its. Sääksmäestä 1923, kaupunki 1963.	<b>Janakkalan tk:</b> Sääksmäki (1923-1950); <b>Toijalan tk:</b> (1950-1993); <b>Toijalan KO</b> (1993-)	1923-1960 HMA 1961- ToiKO
<b>Vammala</b>	Kauppala (Tyrvää) 1907, kaupunki 1965.	<b>Tyrvään tk:</b> Tyrvää ym. (1908-1993); <b>Vammalan KO</b> (1993-2003); <b>Tampereen KO</b> (2003-)	-1960 TMA 1961-1980 TamKO

<b>Vanaja</b>	Liitetty Hämeenlinnaan (ym.) 1967.	<b>Janakkalan tk:</b> Vanaja ym. (1846-1909), Hausjärvi ym. (1909-1947), Riihimäki ym. (1948-1956); <b>Hauhon tk:</b> (1957-1966)	-1960 HMA 1961-1966 HämKO
<b>Vantaa</b>	Helsingin mlk, muuttui Vantaan kaupungiksi 1972.	ks. Helsingin pitäjä. Vantaan tk: (1972-1993); <b>Vantaan KO</b> (1993-)	1972- VanKO
<b>Vesilahti</b>	-	<b>Pirkkalan tk:</b> Lempäälä (1875-1960), Pirkkala (1961-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	-1977 HMA 1978- TamKO
<b>Vihti</b>	-	<b>Lohjan tk:</b> Vihti ym. (---1959), Lohja ym. (1959-1993); <b>Lohjan KO</b> (1993-)	-1959 HMA 1960- LohKO
<b>Viiala</b>	Its. Akaasta 1932. Yhdistyi Toijalan kanssa Akaan kaupungiksi 2007.	<b>Pirkkalan tk:</b> Lempäälä (1932-1950); <b>Toijalan tk. (1950-1993); Toijalan KO (1993-)</b>	-1960 HMA 1961-2006 ToiKO
<b>Viljakkala</b>	Liitettiin Ylöjärveen 2007.	<b>Ikaalisten tk:</b> Hämeenkyrö ym. (1877-1955), Ikaalinen ym. (1956-1993); <b>Ikaalisten KO</b> (1993-2006)	-1970 TMA 1971-2006 IkaKO
<b>Vilppula</b>	-	<b>Ruoveden tk:</b> Ruovesi ym. (1875-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-2000)	-1977 HMA 1978- TamKO
<b>Yläne</b>	-	<b>Loimaan tk:</b> Pöytyä ym. (1885-1955), Loimaa ym. (1956-1993); <b>Loimaan KO</b> (1993-2005); <b>Forssa-Loimaan KO</b> (2006-)	-1960 TMA 1961- ForKO

<b>Ylöjärvi</b>	-	<b>Pirkkalan tk:</b> Lempäälä (1875-1960), Pirkkala (1961-1972); <b>Ruoveden tk:</b> Ylöjärvi (1973-1993); <b>Pirkanmaan KO</b> (1993-1995); <b>Tampereen KO</b> (1995-)	-1977 HMA 1978-2000 TamKO
<b>Ypäjä</b>	Its. Tammelasta Perttulanimisenä 1901, Ypäjän kylä oikeudellisesti Loimaata 1912 asti.	<b>Sääksmäen (Tammelan) tk:</b> Tammela (---1891); <b>Tammelan tk:</b> Jokioinen ym. (1894-1958)	1901-1959 HMA 1959- ForKO
<b>Äetsä</b>	Kiikka ja Keikyä yhdistyivät Äetsäksi 1981.	<b>Tyrvään tk:</b> Tyrvää ym. (1981-1993); <b>Vammalan KO</b> (1993-2003); <b>Tampereen KO</b> (2003-)	1981- TamKO